

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 9 (140) вересень 2016

Видається з жовтня 2002 року

УДК 051 Журнал введено в оновлений перелік фахових видань з педагогічних наук рішенням Агестаційної колегії Міністерства освіти і науки України (показ №1328 від 21.12.2015 р.)

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №12270-1154 ПР від 05.02.2007 р.

ISSN 2308-4634 Журнал 5 червня 2013 року зареєстровано в Міжнародному центрі періодичних видань (ISSN International Centre, м. Париж).

З червня 2013 року журнал співпрацює з Академією Полонійною у Ченстохові, Польща.

Шеф-редактор

Надія СКОТНА, д.філос.н., професор

Головний редактор

Наталія ПРИМАЧЕНКО, к.пед.н., член Національної спілки журналістів України

Редакційна колегія:

Надія СКОТНА, д.філос.н., професор

Фабіан АНДРУШКЕВИЧ, д.пед.н. (Польща)

Микола ДУБИНА, д.філол.н., професор, академік АН ВО України

Микола ЄВТУХ, д.пед.н., професор, академік НАПН України

Ірина ЗВАРИЧ, д.пед.н., старший науковий співробітник

Володимир КЕМПЬ, д.пед.н., професор

Микола КОРЕЦЬ, д.пед.н., професор, академік АН ВО України,

член Національної спілки журналістів України

Анджей КРИНЬСЬКІ, кс. прелат, проф. др. (Польща), академік АН ВО України

Іван МИХАСЮК, д.е.н., професор, академік

Леонід ОРШАНСЬКИЙ, д.пед.н., професор

Олег ПАДАЛКА, д.пед.н., професор, академік АН ВО України

Микола ПАНТЮК, д.пед.н., професор

Інна РОМАЩЕНКО, к.пед.н.

Мирослав САВЧИН, д.психол.н., професор

Олег ТОПУЗОВ, д.пед.н., професор, член Національної спілки журналістів України

Марія ЧЕПЛЬ, д.пед.н., професор

Олександр ШПАК, д.пед.н., професор, академік АН ВО України

член Національної спілки журналістів України

Адреса редакції: Україна, 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел., (068) 502-45-49; 8 (03244) 76-111; e-mail: vachevsky@meta.ua; веб-сайт: <http://mr.dspu.edu.ua>

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету
(протокол №13 від 22.09.2016 р.)

Посилання на публікації "Молодь і ринок" обов'язкові

Редакція приймає замовлення на випуск тематичного номера або окремого розділу за кошти замовника.

Редакція приймає замовлення на розміщення реклами.

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції.

За достовірність фактів, питань, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Підписано до друку 29.09.2016 р. Ум. друк. арк. 17,01.

Папір офсетний. Друк офсетний. Наклад 100 прим. Формат 60 x 84 1/8. Гарнітура Times New Roman.

Віддруковано у поліграфічній фірмі "ШВИДКОДРУК"

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Данила Галицького, 1

тел.: (0324) 41-08-90

© Молодь і ринок, 2016

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР ВИЩОЇ ШКОЛИ

Стаття присвячена значенню науково-дослідної діяльності студентів у освітньому процесі. Доведено значення науково-дослідницьких вмінь при підготовці компетентного фахівця та у розвиток економічної стабільності держави.

Ключові слова: науково-дослідницька діяльність, інновація, вимір, вміння, дослідницький підхід, економічна стабільність.

Літ. 5.

Інна Ромащенко, кандидат педагогических наук, доцент кафедры иностранных языков
Академия муниципального управления, г. Киев

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СТУДЕНТОВ КАК ИННОВАЦИОННОЕ ИЗМЕРЕНИЕ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ

Статья посвящена значению научно-исследовательской деятельности в образовательном процессе. Обосновано значение научно-исследовательских умений в процессе подготовки компетентного специалиста и в развитие экономической стабильности страны.

Ключевые слова: научно-исследовательская деятельность, инновация, измерение, исследовательский подход, экономическая стабильность.

Inna Romashchenko, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Foreign Languages Department
Municipal Management Academy, Kyiv

THE SCIENTIFIC-RESEARCH ACTIVITY OF STUDENTS AS INNOVATIVE MEASURE OF HIGHER EDUCATION

The article carries out the analysis of students' scientific-research activity. The author proves the importance of research skills in the preparation of a competent professional and in the development of economic stability of the state. The author takes into account the different points of view of scientists on innovations.

Keywords: the scientific and research activity, skills, innovation, measure, a research approach, an economical stability.

Постановка проблеми. Зростання ролі науково-дослідницької діяльності у освітньому процесі підготовки фахівця в результаті інтеграції освіти, науки та інновацій забезпечить вирішення нагальних проблем системи вищої освіти, серед яких – підвищення її

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР ВИЩОЇ ШКОЛИ

якості та приведення структури підготовки кадрів у відповідність до реальних потреб приватного і суспільного секторів національної економіки. Результатом посилення зв'язку між освітніми, науковими, дослідницькими та інноваційними складовими системи вищої освіти буде підготовка таких фахівців, які будуть здатні працювати в умовах швидких змін і високої конкуренції, проявляти ініціативу і брати на себе відповідальність за результати прийнятого рішення у структурному реформуванні державної економіки, ініціативу створення нових наукомістких інноваційних виробництв, активізації підприємництва. Нагальним є посилення інтеграції вищої освіти, науки та інноваційної економічної діяльності. Здійснюючи освітню діяльність необхідно пам'ятати, що вища школа є одним із стратегічних ресурсів держави у сфері внутрішньої політики. Саме вища школа в значній мірі визначає місце держави у світовому співтоваристві.

Аналіз наукових досліджень. Методику організації науково-дослідної роботи досліджували вчені Г.І. Артемчук, В. Астахова, Т.В. Бессалова, І.С. Голодненко, М.С. Добрускіп, А.С. Зимульдінова, Т.О. Логвиненко, О.Г. Мурашко, Е.Г. Петров.

Питання управління науково-дослідною діяльністю вивчав науковець С.А. Березін, С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, Н. Ничкало аналізували проблеми якості науково-дослідної роботи вчених Ю.І. Горобіць, Г.Клювак, І.А. Кравцова, В. Кремень, С.М. Ніколаєнко, досліджували проблеми організації наукових досліджень у педагогічних університетах.

Стан та перспективи розвитку науки у вищих навчальних закладах аналізували А.М. Гуржій, С.М. Порев, В. Степашко.

Умови науково-дослідницької діяльності працівників вищої школи вивчали П.Ю. Межов, О.В. Скібіцька.

Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах, питання зв'язків науково-дослідної роботи з навчальним процесом у вищих навчальних закладах України досліджував О.М. Микитюк, учений О. Усенко вбачає науково-дослідну діяльність фундаментом вищої освіти. Значні напрацювання із зазначеної теми мають науковці В. Химінець, М. Цегельська, Н. Шаронюк, В.М. Шмаглій, О.М. Яценко, О.І. Ядвійчук та інші.

Мета статті – визначити значення науково-дослідницької роботи студентів у процесі формування вмінь та підготовки вищим навчальним закладом компетентного фахівця.

Виклад основного матеріалу. Розвиток

фундаментальних наукових досліджень набуває першорядного значення у вищих навчальних закладах на сучасному етапі. Відбувається залучення до цієї діяльності науково-педагогічних працівників і студентів з одночасним вихованням у них науково-методологічної культури. Нагальним є підвищення вимог до результатів науково-дослідної праці, забезпечення високої ефективності і конкурентноздатності наукової продукції тощо. Роль науки посилюється, наука стає органічною частиною вищої освіти, в освіті наука виконує роль: “базового елемента і рушійної сили її розвитку” [3].

Наразі вектор реформування національної системи вищої освіти спрямований на її подальшу адаптацію, трансформацію і інтеграцію в єдиний освітній простір із Європейським Союзом та світовим співтовариством.

Результатом зазначеного процесу має стати посилення зв'язку між освітнім, дослідницькими та інноваційними складовими освітньо-наукової діяльності вищого навчального закладу і як кінцевий продукт – підготовка кадрів, які пристосовані до роботи в умовах стрімких змін у суспільстві і високої конкуренції, здатні вирішувати проблеми структурного реформування вітчизняної економіки, створення нових наукомістких інноваційних виробництв, активізації підприємництва тощо.

Вищий навчальний заклад має стати осередком і рушієм соціально-економічної динаміки відповідно до концепції “потрійної спіралі” професора Стенфордського університету Г. Іцковица. Науковець [4] пропонує одноіменну модель інноваційного розвитку, згідно з якою у XXI столітті розвиток економіки і суспільства в цілому найбільш ефективно забезпечується через тісну взаємодію трьох суб'єктів (гілок образної спіралі): органів влади (як центральної, так і місцевої), бізнесу та університетів, причому центральна роль має належати, внаслідок зростання значення інформації і знання в широкому сенсі, саме оновленим вищим навчальним закладам. Зростання значення суб'єктів продукування нових знань зумовлюється кількома причинами. Одна з них визначена логікою розвитку сучасної науки, яка породжує дедалі більше синтетичних напрямів, що включають у себе як фундаментальні, так і прикладні дослідження і розробки. На таких синтетичних міждисциплінарних напрямках створюються “кластери”, які формують потенціал інноваційного розвитку держави оскільки саме вони мають реальні можливості для оптимального визначення потенціалу впровадження результатів

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР ВИЩОЇ ШКОЛИ

досліджень і розробок в економіку, що швидко оновлюються у відповідності до нових запитів і потреб суспільства.

Як зазначає Н.П. Стрілковська [2] інноваційна політика вищого навчального закладу в сучасних умовах в подальшому забезпечує національну безпеку держави і її рівноправну інтеграцію у світову економіку. Вчена підкреслює, що основна форма організації і реалізації інноваційної діяльності вищого навчального закладу є інноваційний проєкт, основними ознаками якого є: наявність кінцевого продукту або послуги; тиражування продукції або послуги як самим розробником так і іншими закладами, організаціями і приватними особами; ідентифікація результатів виконання проєкту у вигляді продукції і об'єктів інтелектуальної власності у відповідності з встановленим законодавством України порядком і фіксація прав розробників на ці результати. Автор називає етапи повного інноваційного циклу: фундаментальні і пошукові дослідження; стратегічні маркетингові, прикладні дослідження; створення документації, методик; підготовка персоналу, ліцензування і сертифікації послуг, методик; виробництво і реалізація продукції, послуг; трансфер продукції, послуг.

Дедалі все більше нагальною є потреба перетворення результатів науково-дослідних робіт у реальні нові продукти, технології, послуги в мсжах інноваційних структур, де спільно функціонують базові науково-дослідні організації та сучасні виробничі структури. Для компанії-виробників продукції результати науково-дослідної діяльності є джерелом ідей та нових розробок, що будуть впроваджуватись у виробництво.

Інноваційна науково-дослідна діяльність у сучасних вищих навчальних закладах передбачає не тільки спосіб залучення додаткового позабюджетного фінансування. У сучасних соціально-економічних умовах вона є одним з найважливіших самостійних завдань сучасної вищої освіти, необхідною складовою якісного освітнього процесу. Інтенсифікації процесу зближення науки і вищої освіти сприятиме також і тісніша інтеграція досліджень, здійснюваних у наукових установах та університетах, запровадження цілісних наукових програм і масштабних дослідницьких проєктів, що реалізуються спільно науково-дослідними установами та університетами. Розширення освітньо-наукової та економічної автономії вищого навчального закладу забезпечить створення і зміцнення у провідних університетах

відкритого середовища нової економіки. Базовою одиницею такого відкритого інноваційного простору стає така структура, що об'єднує університетську кафедру, підрозділ науково-дослідного інституту та суб'єкт економічної діяльності. В таких умовах стає можливою реалізація ще однієї важливої потенційної переваги провідних університетів у творенні інноваційного середовища, яка полягає в наявності у провідних університетів розвинутої інфраструктурної бази. Інноваційні структури можуть мати організаційні форми, які залежать від конкретних умов різних країн і регіонів однієї країни (центри трансферу технологій, бізнес-інкубатори, технопарки тощо). Разом з тим, усі ці організаційні форми є похідними щодо загальної мети і спрямованості інноваційного університету, який виступає ініціатором впровадження своїх наукових результатів в економіку та, у партнерстві з державою і бізнесом, стимулює створення нових фірм своїми співробітниками і випускниками в разі відсутності підприємств, готових реалізувати інноваційні розробки. Таким чином науково-педагогічні працівники, студенти і аспіранти провідних вищих навчальних закладів здатні реалізовувати свої новаторські напрацювання, впроваджувати в економіку результати своїх досліджень і розробок шляхом створення нових підприємств. Сутність інноваційної політики як єдиного взаємопов'язаного і взаємобумовленого комплексу рішень, що отримуються на різних стадіях циклу "наука-виробництво", обумовлює необхідність виявлення і обліку при виробленні інноваційної політики її принципів, характерних рис і системних властивостей.

Міжнародні експерти безпосередньо пов'язують швидкі темпи розвитку ІТ-сектору в Україні з університетами та високою якістю освіти, яку вони надають. Водночас не викликає сумніву також і те, що успіхи українських ІТ-компаній зумовлені високим ступенем інноваційної підприємницької активності (у тому числі міжнародної), наявним на профільних факультетах провідних українських технічних університетів [5]. Приклад визнаного у світі успіху українських фахівців інформаційних технологій свідчить, зокрема, і про реальну перспективу позитивного впливу високотехнологічної інноваційної діяльності, пов'язаної з ВНЗ, на рівень позитивного сприйняття підприємництва та готовності до відкриття власної справи, які в цілому досі залишаються недостатньо високими [1].

Наразі Україна недостатньо використовує свій інноваційний потенціал. Інноваційна продукція

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ВИМІР ВИЩОЇ ШКОЛИ

освоюється шляхом переважного використання науково-дослідних надбань попередніх років. Такий тип інноваційного розвитку має досить вузькі межі і не дає можливості підтримувати конкурентоспроможність вітчизняних підприємств протягом тривалого проміжку часу. Запорукою інтенсифікації процесу зближення науки і вищої освіти є тісна інтеграція досліджень, здійснюваних у наукових установах та університетах, запровадження системних наукових програм і масштабних дослідницьких проєктів. Вирішальною передумовою результату науково-дослідної діяльності є суттєве розширення університетської автономії в академічному, дослідницькому та економічному напрямках в тому числі в частині розпорядження коштами в рамках здійснення науково-дослідної та інноваційної діяльності, комерціалізації результатів досліджень. Розширення освітньо-наукової та економічної автономії вищих навчальних закладів сприятиме створенню і зміцненню нової та ефективної економіки та стабільності держави. Базовою одиницею такого відкритого інноваційного простору стає гібридна структура, що об'єднує університетську кафедру, підрозділ НДІ та суб'єкт економічної діяльності. В таких умовах стає можливою реалізація ще однієї важливої потенційної переваги провідних університетів у творенні інноваційного середовища, яка полягає в наявності у провідних університетів розвинутої інфраструктурної бази, що скорочує потребу, наприклад, у нових будівлях для технопарків тощо.

Активізація інноваційної діяльності підприємств промисловості сприятиме реалізації її науково-технологічного потенціалу шляхом:

- підвищення конкурентоспроможності продукції, яка виробляється підприємствами на основі використання нових або покращених способів виробництва, пов'язаних із застосуванням новітніх технологій, зокрема ресурсо- та енергозберігаючих, удосконаленого виробничого обладнання;

- відкриття нових ринків збуту та завоювання нових позицій, збільшення обсягів продажу на основі впровадження нових методів продажу та просування товарів на ринки;

- покращення фінансових результатів діяльності підприємств та збільшення надходжень від реалізації продукції, що є новою або значно поліпшеною за своїми властивостями чи способом використання;

- оновлення та більш повного використання виробничих потужностей або технологічної бази промислового комплексу держави, що дозволить

оптимізувати виробничі процеси, прискорити технологічну модернізацію виробничого сектору України.

Висновок. Проголошений курс держави на інноваційний розвиток економіки вимагає підготовки фахівців-професіоналів для його реалізації у сфері управління інноваційним процесом на всіх рівнях господарської системи. Ідея інтеграції освітнього процесу та наукових досліджень набуває все активнішої реалізації вищими навчальними закладами. Вивчення теоретико-методологічних підходів до науково-дослідної діяльності, аналіз практичного досвіду приводять до висновку, що ця діяльність має бути цілеспрямованим, гармонійно-цілісним, творчим і результативним процесом. Останнім часом навіть для найбільш передових національних освітньо-наукових систем питання посилення інтеграції науки і вищої освіти набули додаткової актуальності у зв'язку з глобальною фінансовою кризою та загальним уповільненням розвитку економіки, які значно посилили негативні наслідки скорочення промислового виробництва. Таким чином, поступальний розвиток науково-дослідної діяльності є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту, духовного та інтелектуального зростання його членів, фактором міцності держави.

1. Єрмолаєв А., Левічун О. "Вишневий сад" українського традиціоналізму // *Дзеркало тижня*. – 2011. – 10 червня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/vishneviy_sad_ukrayinskogo_traditsionalizmu.html.

2. Стрілковська Н.П. Сутність інноваційної політики ВНЗ в сучасних умовах. *Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-методичної конференції "Болонський процес стан та перспективи розвитку вищої освіти в Україні"* Київ, НТУУ "КІП" 2010. – С. 278 – 279.

3. Микитюк О.М., Прокопенко І.Ф., Лозова В.І. *Розвиток народної освіти і педагогічної науки на Харківщині*. – Харків: Друкарня №16, 1992. – 333 с. – (Вступ, I та IV розділи).

4. Henry Etzkowitz. *The Triple Helix: University-Industry-Government Innovation In Action*. – London: Routledge, 2008. – 177 p.

5. Graham Stack. *Tapping Ukraine's IT potential* // *Financial Times*. – 2012. – August 22 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blogs.ft.com/beyond-brics/2012/08/22/tapping-ukraines-it-outsourcing-potential/>

Стаття надійшла до редакції 26.08.2016